

Moskovská 29, 811 08 Bratislava

„S hlavou v ohni ... a silou v ruke...“

... klame čiarou. Ale ako suverénne! Pozriete na ňu (na tú čiaru) raz a máte pocit, že je jemná, nežná, taká vlásočnica, čo príbeh len okrášli, zdekoruje. Potom vám to nedá, zaostríte, začnete sa prechádzať po obrázku a... je to akoby vás preplieskali. Cítite silu v ilustrátorkinej ruke, tlak, ktorým zaborila rydlo do lina, cítite zlom, škrípanie, keď ihlou preťala dosku, pohyb, akým ťahala štetec po papieri. Tie čiary vás donútia vracieť sa späť k už raz videným obrázkom, vtiahnu vás do víru mikrosituácii, navrstvených na seba. A znova. A znova.

Taká jednoducho je.

Kamila Štanclová. Tá, čo rozpráva každý príbeh, ktorý ilustruje, ešte raz.

Po svojom.

Nikdy nekreslí iba výrez, kúsok, či len vetu na ktorú narazí, keď si ho číta. Ona v príbehu trpezlivo hľadá nenápadné, zdanlivo nedôležité detaily, či vedľajšie postavy a prenáša ich do obrázku. K nim pridáva pocity: chlad, teplo, bolesť, vlhko, strach. To všetko ťahá dopredu, pred oči čitateľa a zoskupuje a vrství to tak, aby mal pocit, že nie je mimo, že je priamo v epicentre diania. Hrá s jeho pozornosťou. Pýta sa ho: „A toto si si všimol (medzi riadkami)?“

Keď ilustruje, je detsky dychtivá vo výbere farebnosti, dievčensky odvážna v technike. A žensky márnivá v štylizácii — nemá kúska rešpektu pred autormi príbehov. Hocikedy do knižky zamontuje kúsok zo svojho života, tváre svojich ľudí, dorozpráva ho po svojom.

Je zvláštne zložitá.

To, čo na papieri, medzi slovami, vyzerá na pohľad, úkosom, jemne a nežne je vytvorené silou — linoryty, lepty — jej kľúčové techniky, sú ťažké a zložité nielen fyzicky ale aj spôsobom, akým ich používa, keď spája desiatky tenkých čiar, keď do nich zapletá figúry, zvieratá či veci. Tá sila ruky ťahá kresbu k zemi, ukotvuje ju, zaťažuje, zároveň z nej ale uvoľní energiu, ktorá ju napne a to, čo sa v nej deje, zrazu nezamrzá, neostáva ako momentka z fotoaparátu, výsledok je doslova živý: krehký na povrchu, silne pulzujúci pod ním.

Hej, možno to, ako tvorí, by sa aj dalo rekonštruovať, dali by sa prečítať všetky kombinácie — veď sa stále vracia na začiatok, krúži po papieri okolo vlastnej myšlienky, zaznamenáva proces — to, čo čítala, aj to, čo si pritom myslela. Lenže ak sa o to pokúsime, ak použijeme bežné škatuľky výtvarnej teórie, zistíme, že to tak úplne nie je možné. Že veľa vecí neseďí, že sú iné, než je zvykom. Neseďí, lebo ona nekalkuluje s výsledkom.

Je odvážna. Je dráždivá.

Jej tvorba sa doslova hrnie dopredu zo stránok, z papiera cítiť rýchlosť, drive, vášeň... Často akoby robila s polotovarom — so skicou: o príbehu prezrádza veľa a rovnako veľa prezrádza o sebe — o tej minúte, v ktorej kreslí. Koniec koncov — tak to aj kedysi povedala: „Každý deň s ceruzkou, rydlom či štetcom v ruke zaznamenávam na plátno, papier alebo do skicára všetky udalosti, myšlienky a nápady, lebo každý okamih nášho bytia stojí za povšimnutie.“

Tie ilustrácie naozaj stojí za to vidieť.

Ida Želinská

Kamila Štanclová

* 1945

Tvorí rovnako „voľne“ — maľbu i grafiku, aj „na text“ — ilustráciu. Študovala na Vysoké škole výtvarných umení v Bratislave, v ateliéroch u Dezidera Millyho aj u Vincenta Hložníka. Ilustrovala množstvo kníh pre detských aj dospelých čitateľov, napríklad *Moje deti Eleny Maróthy Šoltésovej* (1983), *Studničku Milana Rúfusa* (1986), *Čarodejníka z Krajiny Oz L. Bauma* (1990), *Rozprávky Hansa Christiana Andresena* (2005), *Prejsť prahom a zavrieť dvere Mariána Geišberga* (2005), množstvo bájí a povestí — kazašských, aj indických. Opakovane získala ocenenia v súťaži Najkrajšia kniha roka, UNICEF Award Bologna, aj Grand Prix na I. bienále knižného umenia v Martine.